

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Posudek oponenta
diplomové práce

KATEDRA HISTORIE

Název diplomové práce:

ŠKOLNÍ VÝLETY V MINULOSTI A DNES

Autorka diplomové práce: Bc. Radka Vokáčová

Oponentka diplomové práce: Mgr. Eva Mušková, Ph.D.

Školní výlety, jak diplomantka vystihla, patří k tomu nejhezčímu, co si člověk z let strávených ve školních lavicích odnese. Děti se na výlety nadšeně těší, učitelé se více či méně děsí, ale na výlety vesměs také jezdí rádi a ve výsledku obě strany získají mnohdy nezapomenutelné zážitky. Výlety oživují závěr školního roku již mnohá desetiletí, ovšem jak dlouho jsou součástí edukačního procesu, kdy poprvé se na výlety začalo chodit či jezdit, za jakými cíli směřovaly kroky školních skupin, jakým způsobem výlety probíhaly, to jsou otázky, kterým se dosud žádný historik hlouběji nevěnoval. Radka Vokáčová si tedy pro svou diplomovou práci zvolila velice nápadité a zajímavé téma. S lítostí však musím konstatovat, že ani diplomantce se ve výsledku nepodařilo nalézt adekvátní odpovědi na položené otázky.

Z metodického hlediska postupovala autorka čtyřmi směry, které se následně rovněž promítly do obsahového rozvržení diplomové práce. Nejprve se snažila analyzovat literaturu reflektující dějiny školství a na jejím základě představit přehled vývoje školních výletů. Dle zadání práce se měla zaměřit na geografické a pedagogické cíle výletů, jejich formy, četnost, zařazení do výuky apod. Výsledky studia literatury diplomantka představila v první kapitole s názvem „Kde hledat počátky školních výletů“, jež však mnohdy sklouzává k pouhému stručnému líčení dějin školství obecně. Podařilo se zjistit, že první aktivity, které, byť jen vzdáleně, připomínají naše představy o školním výletě, byly realizovány již v 15. století na městských latinských, tzv. partikulárních, školách, přesný začátek nebo nějaké další podrobnosti známé nejsou. Velký boom venkovních aktivit přineslo 19. století, ale teprve na přelomu 19. a 20. století se staly výlety pravidelnou součástí školního vyučování. Klíčovým obdobím pro výzkum dané problematiky je tedy zejména 20. století, v jehož průběhu muselo zcela zákonitě v souvislosti s ideologickými a politickými změnami docházet k proměně školních výletů.

Druhou základní metodou, již Radka Vokáčová při přípravě své kvalifikační práce uplatnila, byla práce s prameny. Národní téma se rozhodla z mého pohledu zcela vhodně analyzovat v regionálním kontextu, i když příhodnější by bylo postupovat opačně, tj. pokusit se na

základě mikrohistorické sondy v komparaci s literaturou vyvodit obecnější závěry a vysledovat všeobecné trendy. V tuto chvíli je potřeba smeknout klobouk, jelikož diplomantka prostudovala 39 (!) školních kronik vybraných pěti základních škol rokycanského regionu. Zevrubný pramenný výzkum však nepřinesl tolik očekávaný výsledek. V první řadě situaci komplikuje fakt, že zaznamenávání údajů o školních výletech nebylo nikdy povinné, čili záleželo pouze na vůli a ochotě školního kronikáře, zda se o proběhlých výletech v kronice vůbec zmínil. Myslím, že je naprosto předvídatelné, že školní kroniky nám sice pomohou vytvořit si základní představu o pořádání výletů, o jejich cílech, ovšem nahlédnout více pod pokličku nám již neumožní. Je tedy škoda, že diplomantka nevyužila také metod orální historie. Třetím metodickým pilířem byl sice dotazníkový výzkum, jenž diplomantka provedla jak mezi žáky, tak mezi učiteli, pídila se však téměř výhradně po subjektivním přístupu k výletům. To, že celý výzkum vedl k závěru, že žáci rádi jezdí na výlety a učitelé si uvědomují svou zodpovědnost, mi přijde poněkud málo. (Také není možné zkruslovat výsledky výzkumu svými subjektivními názory a zkušenostmi, kterými diplomantka prokládá celou diplomovou práci.) Přitom by vzpomínky starších učitelů jistě příhodně napomohly k postžení vývoje školních výletů, doplnily by suché úřední záznamy o lidský rozměr a historii výletů by značně obohatily a oživily. Vhodné by rovněž bylo problematiku vyjasnit z hlediska terminologie – vnímání pojmů výlet, vycházka i exkurze jako synonymní termíny mi nepřijde zcela v pořádku, školní výlet v žádném případě není přesně to samé co exkurze, jak autorka tvrdí (s. 36; sporná je v tomto kontextu také interpretace záznamů o školních výletech a vycházkách – graf. č 1 a 3).

Poslední kapitola a zároveň poslední metoda reflektuje školní výlety v literatuře a ve filmu. Sama autorka si uvědomuje, že filmová tvorba je na díla se školní tematikou opravdu bohatá, nicméně těch, které by se zaměřily na zobrazení školního výletu, je jako šafránu. Nabízí se tedy otázka, proč byla tato problematika do diplomové práce vůbec zařazena. Ve výsledku jsou totiž prezentovány a rozebírány filmy, ve kterých se školní výlet vůbec nevyskytuje (např. Marečku, podejte mi pero, Cesta do hlubin študákovy duše atd.), a celá kapitola působí poněkud zbytečně.

Z formálního hlediska dosahuje práce standardní úrovně, její kvalitu však snižují četné gramatické chyby, zejména ve shodě podmětu s přísudkem, a některé stylisticky neobratně tvořené věty (např. s. 26, druhý odstavec). Naopak poznámkový aparát je vesměs v pořádku, na literaturu je odkazováno jednotně a transparentně.

Diplomovou práci Radky Vokáčové doporučuji k obhajobě s hodnocením **velmi dobře**.

V Plzni dne 20. srpna 2012

Mgr. Eva Mušková, Ph.D.